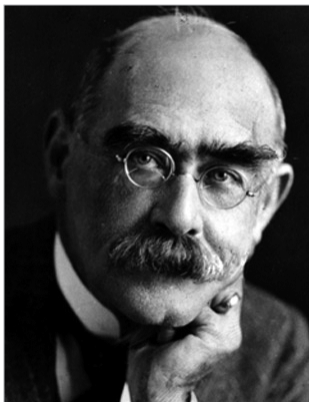

RUDYARD KIPLING

Rudyard Kipling s-a născut în 1865 la Bombay, în India. A studiat în Anglia, la United Services College din Bideford. În 1882 s-a întors în India, unde a lucrat câțiva ani la ziarul *Civil and Military Gazette* din Punjab, având astfel ocazia să călătorească în toată țara. A debutat în 1886 cu volumul de poezii *Departmental Ditties* și a devenit repede cunoscut ca autor de proză scurtă, poezii și romane. În 1894 a publicat romanul *Jungle Book (Cartea junglei)*, una dintre cele mai cunoscute și mai îndrăgite cărți pentru copii, iar în 1901, *Kim*, considerat de critici ca fiind capodopera sa.

În 1998, Modern Library a inclus romanul *Kim* pe locul 78 în lista sa, „100 cele mai bune romane în limba engleză ale secolului XX“. A mai publicat, printre altele: *The Light that Failed (Se lasă noaptea)*, roman, 1890), *The Second Jungle Book (A doua carte a junglei)*, 1895), *The Seven Seas* (versuri, 1896), *Captains Courageous* (roman, 1897), *Just So Stories* (povestiri, 1902) și *Trafficks and Discoveries* (povestiri, 1904). Pentru prodigioasa lui activitate literară, Rudyard Kipling a primit în 1907 Premiul Nobel pentru Literatură, iar 1926, The Gold Medal of the Royal Society of Literature. S-a stins din viață în anul 1936.

Vocea autorului

„Dacă ar fi predată sub forma unor povești, istoria n-ar fi niciodată uitată.“

Rudyard Kipling

RUDYARD KIPLING

KIM

Traducere din limba engleză și note de
Ruxandra Câmpeanu

Postfață de Crenguța Năpristoc

EDITURA ALLFA

1

„Voi, cei ce umblați pe Strâmta Cale
Spre Ziua Judecății de Apoi,
Fiți buni când «păgânii» se-adună roi
spre slava lui Buddha la Kamakura!“
Buddha at Kamakura

Stătea, sfidând ordinele municipale, călare pe țeava tunului Zam-Zammah, care trona pe soclul lui de cărămidă, peste drum de vechea Ajaib-Gher – Casa Minunilor, după cum îi zic indigenii Muzeului din Lahore. Cine stăpânea Zam-Zammah, „dragonul care scuipe flăcări“, stăpânea și Punjabul, căci falnicul tun din bronz verde era întotdeauna primul care cădea în mâinile cuceritorilor.

Kim era oarecum îndreptățit să se afle acolo – după ce îl dăduse jos în șuturi de pe pivotul tunului pe băiatul lui Lala Dinanath –, de vreme ce Punjabul era în mâinile englezilor, iar Kim era englez. Deși era negru ca smoala, la fel ca orice alt indigen, deși prefera să vorbească hindustana, limba sa maternă, într-o pășărească tăragănată, deși se întovărășea cu băieții din bazar pe picior de egalitate, Kim era totuși alb – un alb sărman, dintre cei mai săraci. Metisa care avea grijă de el (fuma opiu și se dădea drept proprietara unei prăvălii de mobilă la mâna a doua de lângă piața unde erau trase birjele ieftine) le spusese misionarilor că este sora mamei lui Kim; dar mama lui fusese bonă la familia unui colonel și îl luase de bărbat pe Kimball O’Hara, un tânăr stegar din regimentul irlandez The Mavericks. Pe urmă, acesta preluase un post la calea ferată Sind-Punjab-Delhi, iar regimentul lui se întorsese acasă fără el. Nevasta îi murise de holeră în Ferozepore, iar O’Hara se apucase de băutură și începuse să hoinărească de colo-colo de-a lungul șinelor de cale

ferată, ținând în brațe copilașul de trei ani, cu privire ageră. Tot felul de societăți de binefacere și de preoți militari, făcându-și griji pentru copil, încercaseră să i-l ia, dar O'Hara îi ținuse pe toți la distanță, până dăduse de femeia care fuma opiu și prinsese gustul de la ea și murise așa cum mor albi săraci în India. La moarte, toată averea lui consta în trei documente: unuia îi zicea „ne varietur“, pentru că aceste cuvinte stăteau scrise sub semnătura lui, iar altuia, „certificatul său de serviciu militar“. Cel de-al treilea era certificatul de naștere al lui Kim. Hârtiile acelea aveau să facă din micuțul Kimball un bărbat, după cum obișnuia el să zică în glorioasele ore de opiu. Kim nu avea voie sub niciun chip să se despartă de ele, pentru că făceau parte dintr-o vrăjitorie extraordinară, felul de vrăjitorie pe care-l practicau oamenii acolo, în spatele Muzeului, în marea Jadoo-Gher, văruiată cu albastru și alb – Casa Vrăjilor, cum i se zicea noii Loji Masonice. Într-o bună zi, totul se va aranja de la sine, spunea el, iar cornul va răsună pentru Kim printre coloane – niște coloane uriașe – de frumusețe și de putere. Însuși colonelul, călărind în fruntea celui mai bun regiment din lume, se va supune ordinelor lui Kim – micuțul Kim, care ar fi trebuit să o ducă mai bine decât tatăl său. Nouă sute de draci de primă mână, care se vor închina la un Taur Roșu pe un câmp înverzit și vor sta la ordinele lui Kim, asta dacă nu-l vor fi uitat pe O'Hara – sârmanul O'Hara, care era brigadier la Ferozepore. Apoi, prăbușit pe scaunul de papură care zăcea rupt pe verandă, vărsa lacrimi amare. După moartea lui, femeia cususe pergamentul, documentul și certificatul de naștere într-un săculeț de piele ca pentru talismane, pe care i-l legase la gât lui Kim, cu un șnur.

— Și, într-o bună zi, spunea ea, amintindu-și vag de profețiile lui O'Hara, o să vină după tine un mare Taur Roșu pe un câmp înverzit, și colonelul, călare pe calul lui falnic, da, și nouă sute de draci, adăuga ea în engleză.

— Aha, o să țin minte! spunea Kim. O să vină un Taur Roșu și un colonel călare, dar tata zicea că mai întâi o să vină cei doi oameni care o să facă pregătirile pentru toate astea. Tata zicea că așa fac ei mereu; și întotdeauna e așa când oamenii se îndeltnicesc cu vrăjitoriile.

Dacă femeia l-ar fi trimis pe Kim cu hârtiile acelea până la Jadoo-Gher, băiatul ar fi fost, mai mult ca sigur, luat în primire de Loja Provincială și trimis la Orfelinatul Masonic din munți; dar ea nu prea dădea crezare lucrurilor pe care le auzea despre vrăji. Iar Kim avea și el părerile lui. Când ajunse la vârsta indiscrețiilor, învăță să-i ocolească pe misionarii și pe albi cu înfățișare gravă, care îl întrebau cine este și cu ce se ocupă. Căci Kim se pricepea de minune la a nu face nimic. Într-adevăr, cunoștea ca în palmă minunatul oraș fortificat Lahore, de la Poarta Delhi până la șanțul de apărare; era în cârdășie cu oameni care aveau vieți mai bizare decât în visele cele mai îndrăznețe ale lui Hārūn al-Rashīd și avea o viață furtunoasă, ca în *O mie și una de nopți*, căreia misionarii și secretarii societăților de binefacere nu aveau cum să-i înțeleagă farmecul. Prin mahalale i se spunea Micul Prieten al Întregii Lumi; deseori, pentru că era iute de picior și trecea neobservat, făcea diverse comisioane noaptea, umblând pe acoperișurile îngrămădite, pentru tinerii spilcuiți și dichisiți din lumea bună. Era vorba de aventuri amoroase – atâta lucru știa și el, firește, de vreme ce se familiarizase cu toate relele încă de când învățase să vorbească –, dar ceea ce îi plăcea la nebunie era jocul de dragul jocului: să umble după pradă, pe furiș, prin coltoane și pe alei întunecoase, să se cațăre pe burlane, să pândească și să tragă cu urechea la sporovăiala femeilor, stând întins pe acoperișurile plate, și să fugă năvalnic de pe un acoperiș pe altul, la adăpostul întunericului fierbinte. În afară de asta, mai erau și oamenii lui Dumnezeu, fachirii mânjiți cu funingine, lângă altarele lor de cărămidă, sub copacii de pe malul râului, pe care îi cunoștea destul de bine – îi saluta când se întorceau de la cerșit și, când nu era nimeni în preajmă, mânca din aceeași strachină cu ei. Femeia care avea grijă de el îi cerea stăruitor, în lacrimi, să poarte haine europene: niște pantaloni, o cămașă și o pălărie boțită. Lui Kim îi venea mai ușor să îmbrace veșminte hinduse sau musulmane când umbla cu anumite treburi. Unul dintre tinerii din lumea bună – cel care fusese găsit mort pe fundul unei fântâni în noaptea în care fusese cutremur – îi dăruise odată un rând de haine de hindus, cu tot ce-i trebuia, o costumație ca de vagabond de castă inferioară, iar Kim o dosise bine, sub niște

scânduri, în depozitul de cherestea al lui Nila Ram, dincolo de Înalta Curte din Punjab, unde buștenii de cedru înmiresmați stăteau stivuiți la uscat, după ce călătoriseră pe apele râului Ravi. Când se puneau la cale sau era rost de vreo năzbâtie, Kim se folosea de comoara lui, întorcându-se pe verandă în zori, frânt de oboseală, după ce chiuise în urma unui alai de nuntă sau țipase la un festival hindus. Câteodată găsea câte ceva de mâncare în casă, dar de cele mai multe ori nu, și atunci ieșea din nou să mănânce ceva cu prietenii lui indigeni.

Pe când bocănea din călcăie pe Zam-Zammah, se oprea din când în când din jocul său de-a „regele castelului” cu micul Chota Lal și cu Abdullah, fiul vânzătorului de bomboane, ca să-i arunce o vorbă obraznică sergentului indigen care păzea șirurile de papuci de la intrarea în Muzeu. Indianul voinic îi zâmbea îngăduitor: îl știa pe Kim de multă vreme. La fel și sacagiul, care trecea, stropind drumul uscat cu apă din desaga lui de piele de capră. La fel și Jawahir Singh, tâmplarul Muzeului, aplecat deasupra unor noi lăzi de împachetat. La fel și toți cei din împrejurimi, în afară de țăranii de la câmp, care se îmbulzeau în Casa Minunilor să se uite la lucruri făcute de oameni din provincia lor și de prin alte părți. Muzeul era dedicat artelor și meșteșugurilor indiene și oricine avea nevoie de vreo lămurire putea să-l întrebe pe custode.

— Dă-te jos! Dă-te jos! Lasă-mă și pe mine! strigă Abdullah, cocoșându-se pe roata lui Zam-Zammah.

— Tac-tu a fost cofetar, mă-ta fura *ghee*¹, cânta Kim. Musulmanii au căzut cu toții de mult de pe Zam-Zammah!

— Lasă-mă să urc! striga cu voce pițigăiată micul Chota Lal, care purta un fes brodat cu fir de aur.

Averea tatălui său se ridica poate la jumătate de milion de lire sterline, dar India este singura țară democratică din lume.

— Și hindușii au căzut de pe Zam-Zammah. I-au împins musulmanii. Tac-tu a fost cofetar...

Se opri, fiindcă, de după colț, dinspre gălăgiosul Bazar Motee, venea târșându-și picioarele un om cum Kim nu mai văzuse,

¹ Unt clarificat, folosit în bucătăria indiană (hindustană în original).

deși credea că știe toate castele. Era înalt de aproape doi metri, învelit în fald după fald de zdrențe, cum sunt păturile pentru cai, iar veșmântul lui nu-i amintea lui Kim de niciun meșteșug sau profesie cunoscute. Avea agățat la cureaua un toc de stilou lung, făcut din zale de fier și un șirag de mătânie de lemn, cum poartă oamenii sfinți. Pe cap avea un fel de beretă țuguiață și uriașă. Chipul îi era gălbejit și zbârcit, ca al lui Fook Shing, cizmarul chinez din bazar. Ochii migdalați arătau ca niște tăieturi înguste de onix.

— Cine e ăla? îi întrebă Kim pe tovarășii lui.

— O fi un bărbat, zise Abdullah, holbându-se, cu degetul în gură.

— Fără-ndoială, răspunse Kim. Dar nu e un bărbat din India pe care eu să-l mai fi văzut până acum.

— Poate e preot, zise Chota Lal, trăgând cu ochiul la mătânie. Uite! Intră în Casa Minunilor!

— Nu, nu, zise polițistul, dând din cap. Nu-nțeleg ce spuneți!

Sergentul vorbea punjabi.

— O, Prietene al Întregii Lumi, ce spune?

— Trimite-l încoace! zise Kim, sărind de pe Zam-Zammah și înroșindu-și călcăiele goale. E străin, iar tu ești un bivol.

Bărbatul se întoarse, neajutorat, și se îndreptă spre băieți. Era bătrân, iar mantaua lui de lână încă răspândea mirosul greu, înțepător al pelinului din trecătorile de munte.

— Copii, ce e casa aia mare? întrebă el în urdu, într-o limbă foarte îngrijită.

— Ajaib-Gher, Casa Minunilor! zise Kim, fără să i se adreseze cu vreun apelativ anume, cum ar fi *lala* sau *mian*¹. Nu reușea să-și dea seama de ce credință e bărbatul.

— Aha! Casa Minunilor! Poate să între oricine?

— Scrie deasupra ușii: poate să între toată lumea.

— Fără să plătească?

¹ *Lala* („hindus”) și *mian* („musulman”), formule reverențioase folosite în adresarea către persoane cu un statut social înalt (hindustană în original).

— Eu intru și ies când vreau! Și *eu* nu sunt bancher! râse Kim.

— Vai! Sunt un biet bătrân. N-am știut.

Apoi, trecându-și degetele peste mătâni, se răsuci pe jumătate spre muzeu.

— Din ce castă ești? Unde e casa ta? Vii de departe? întrebă Kim.

— Am venit prin Kulu¹, de dincolo de Kailas², dar ce știi tu? Dinspre munții unde aerul și apa sunt proaspete și reci, oftă el.

— Aha! *Khitai* – un chinez! zise Abdullah triumfător.

Fook Shing îl gonise odată din prăvălie pentru că scuiparse idolul chinezesc de deasupra pantofilor.

— *Pahari* – un muntean, zise micul Chota Lal.

— Da, copile, un muntean venit din niște munți pe care n-o să-i vezi niciodată. Auzit-ai de Bhotiyal – Tibet? Nu sunt *khitai* defel, ci *bhotiya* – tibetan, dacă ții neapărat să știi; un lama sau, să zicem, un guru, pe limba ta.

— Un guru din Tibet! spuse Kim. N-am mai văzut așa ceva! Asta-nseamnă că există hinduși în Tibet?

— Noi urmăm Calea de Mijloc, trăind în pace în lamaseriile noastre, iar eu am pornit să văd Cele Patru Locuri Sfinte înainte să mor. Acum și voi, care sunteți niște copii, știți la fel de multe ca mine, care sunt bătrân, zise el, zâmbindu-le băieților cu blândețe.

— Ai mâncat?

Se scotoci la sân și scoase o strachină de lemn pentru cerșit, roasă de vreme. Băieții încuviințară din cap, căci toți preoții pe care îi știau ei cerșeau.

— Încă nu vreau să mănânc, zise el, întorcând capul ca o broască țestoasă la soare. E adevărat că sunt multe imagini în Casa Minunilor din Lahore?

Repetă ultimele vorbe, ca și cum ar fi vrut să se asigure că a ajuns unde trebuie.

— E adevărat, zise Abdullah. E plină de *bûts* păgâne. Și tu ești un idolatru.

¹ Vale de la frontiera de sud a Cașmirului.

² Cel mai înalt vârf al lanțului Kailas din Munții Himalaya.

— Nu-l băga în seamă, zise Kim, aia e casa guvernului și nu e nicio idolatrie înăuntru, doar un sahib cu barbă albă. Vino cu mine și o să-ți arăt!

— Preoții ciudați mănâncă băieți, șopti Chota Lal.

— Țsta mai este și străin, și *bût-parast* – idolatru, zise Abdullah, mahomedanul.

Kim râse :

— E nou-venit. Fugiți și băgați-vă sub fustele mamelor voastre! Vino cu mine!

Kim împinse cu un păcănit turnichetul care înregistra automat vizitatorii; bătrânul îl urmă și încremeni de uimire. În holul de la intrare erau înșirate statuile greco-budiste mai mari, făcute, numai învățați știu cu cât timp în urmă, de către meșteri uitați, ale căror mâini căutaseră, nu fără dibăcie, geniul grecesc, ce le va fi fost transmis în mod misterios. Erau sute de exponate, frize cu basoreliefuri, bucăți de statui și lespezi încărcate cu figuri care împodobiseră cândva zidurile de cărămidă ale stupelor și mănăstirilor budiste din ținuturile din nord și care acum, după ce fuseseră descoperite și etichetate, erau mândria Muzeului. Cu gura căscată, lama se uita când la una, când la alta, și, într-un final, se opri ca trăsniț în fața unui altorelief uriaș, care înfățișa o încoronare sau o apoteoză a Stăpânului Buddha. Buddha era înfățișat șezând pe o floare de lotus cu petalele atât de puternic conturate, încât păreau aproape desprinse. În jurul lui îl proslăvea o întreagă cohortă de regi, de străbuni și de alți Buddha din vechime. Dedesubt erau ape acoperite de flori de lotus, cu pești și păsări de apă. Doi *dewa*¹ cu aripi de fluture îi țineau o cunună deasupra capului. Mai sus, altă pereche sprijinea o umbrelă peste care se înălța coroana împodobită cu nestemate a lui Bodhisattva².

— Stăpânul! Stăpânul! E însuși Sakya Muni³, zise lama, aproape oftând, și începu să recite în șoaptă minunata invocație budistă :

¹ Ființe supranaturale în religia budistă.

² Aspirant la statutul de Buddha.

³ Unul dintre titlurile lui Gautama Buddha, înseamnând „Înțeleptul celor din Sakya“.

*Ale Lui sunt Calea, Legea, aparte,
Ale Celui pe care Maya¹ Îl ținea la piept,
Stăpânul lui Ananda², Bodhisattva.*

— El e aici! Legea cea Desăvârșită³ e și ea aici! Pelerinajul meu a început sub auspicii bune. Și ce măiestrie! Ce măiestrie!

— Colo-i sahibul! zise Kim și se trase într-o parte, în aripa în care se aflau lăzile cu obiecte pentru expoziția de artă și meșteșuguri.

Un englez cu barbă albă se uita la lama. Lama se întoarse spre el cu gravitate, îl salută și, după ce se scotoci o vreme prin faldurile veșmântului, scoase un carnet și o bucată de hârtie.

— Da, așa mă cheamă, spuse englezul, zâmbind la vederea scrisului stângaci și copilăresc.

— Unul dintre noi a făcut un pelerinaj la Locurile Sfinte – acum e stareț la mănăstirea Lung-Cho – și de la el am numele, se bâlbâi lama. Mi-a povestit despre lucrurile astea, adăugă, făcând un gest cuprinzător cu mâna lui uscățivă, care tremura.

— Atunci fii binevenit, o, lama din Tibet! Aici sunt icoanele și aici sunt și eu, ca să dobândesc cunoaștere, zise, aruncând o privire la chipul lui lama. Să mergem la mine-n birou!

Bătrânul tremura de emoție.

Biroul era o cămăruță de scânduri, sărăcăcioasă, îngustă, separată printr-un perete de galeria cu sculpturi. Kim se așeză pe podea, lipindu-și urechea de o crăpătură din ușa de cedru, apoi, urmându-și instinctul, se lungi ca să asculte și să privească mai bine.

Cea mai mare parte a conversației era cu mult peste puterea lui de înțelegere. Lama, la început greoi la vorbă, îi povesti custodelui despre lamaseria lui, Such-zen, care se găsea față în față cu Stâncile Pictate, cale de patru luni de mers pe jos. Custodele scoase un album imens de fotografii și îi arătă exact

¹ Mama prințului Siddhartha Gautama (Buddha).

² Fratele vitreg și discipolul lui Buddha.

³ Învățăturile lui Buddha.

locul, cocoțat pe colțul lui de stâncă, cu vedere la valea nesfârșită cu straturi peste straturi de piatră colorată.

— Da, da! strigă lama, punându-și o pereche de ochelari chinezești cu ramă de corn. Iată ușița prin care aducem lemne pentru iarnă! Și tu... Voi, englezii, știți lucrurile astea? Cel care e acum stareț la Lung-Cho mi-a vorbit despre asta, dar nu l-am crezut! Domnul nostru, Desăvârșitul, e proslăvit și aici? Și se cunoaște viața Lui?

— E toată sculptată în piatră. Vino să vezi, dacă nu ești oboșit!

Târșâindu-și picioarele, lama ieși în galeria principală și, însoțit de custode, vizită colecția cu devoțiunea unui om evlavios și cu admirația instinctivă a unui artist.

Recunoștea, scenă după scenă, figurile neclare săpate în piatră și, cu toate că îl nedumereau ici și colo convențiile stilului grecesc, pe care nu-l cunoștea, se entuziasma ca un copil la fiecare nouă descoperire. Acolo unde succesiunea evenimentelor se întrerupea, custodele o completa cu ajutorul teancului său de cărți, în franceză și în germană, cu fotografii și reproduceri.

Iată-l pe evlaviosul Asita, omologul lui Simeon din povestea creștină, ținându-l pe Copilul Sfânt pe genunchi, în timp ce mama și tatăl ascultă; și iată episoade din legenda vărului Devadatta¹. Iat-o pe femeia netrebnică care l-a acuzat pe Domnul de necurăție; iată învățăturile din Parcul Cerbilor; miracolul care i-a uimit pe cei care se închinau focului; iată-l pe Bodhisattva cu toată pompa regală, ca prinț; nașterea miraculoasă; moartea de la Kusinagara, unde discipolul cel slab și-a pierdut cunoștința, în timp ce meditația era reluată la nesfârșit sub arborele Bodhi; iar scenele în care se proslăvea strachina pentru pomană erau pretutindeni. Custodele înțelese imediat că oaspetele lui nu este un simplu milog care numără mătâni, ci un învățat înzestrat. Și o luară de la capăt, lama prizând tutun, ștergându-și ochelarii și turuind ca o moară stricată, într-un amestec uluitor de urdu și tibetană. Auzise de călătoriile pelerinilor chinezi Fu-Hiouen și

¹ Vărul și rivalul lui Buddha.

Hwen-Tsiang și era nerăbdător să afle dacă exista vreo traducere a jurnalului lor de călătorie. Își ținu răsufierea când răsfoi neajutorat paginile din Beal și Stanislas Julien.

— E toată aici. O comoară sub lacăt.

Apoi își luă o mină respectuoasă ca să asculte fragmentele pe care englezul le traducea la repezeală în urdu. Auzi pentru prima dată de eforturile învățaților europeni, care, cu ajutorul acelor cărți și a încă o sută de documente asemănătoare, identificaseră Locurile Sfinte ale budismului. Apoi i se arată o hartă impresionantă, însemnată cu puncte și linii galbene. Degetul lui maroniu urmă creionul custodelui punct cu punct. Acolo era Kapilavastu, acolo, Regatul de Mijloc, iar dincolo, Mahabodhi, Mecca budismului; și iată și Kusinagara, trist lăcaș al morții Celui Sfânt. Bătrânul își plecă o clipă capul deasupra hărții, păstrând tăcerea, iar custodele își mai aprinse o pipă. Kim adormise. La trezire, conversația, tot animată, era mai pe înțelesul lui.

— Și așa m-am hotărât, o, Izvor al Înțelepciunii, să merg în Locurile Sfinte, pe unde au trecut pașii Lui: la Locul Nașterii, chiar și la Kapila; apoi la Mahabodhi, care este Buddh Gaya, la Mănăstire, la Parcul Cerbilor, la locul morții Sale, zise lama.

Apoi adăugă cu glas scăzut:

— Și am venit aici singur. De cinci, șapte, optsprezece, patruzeci de ani îmi stăruie în minte gândul că Vechea Lege nu e păstrată cum se cuvine, fiind acoperită, după cum știi, de ispite diavolești, farmece și idolatrie. Întocmai cum a zis și copilul de afară, chiar adineauri. Da, întocmai cum a zis copilul, cu *būt-parasti*.

— Așa se-ntâmplă cu toate religiile.

— Crezi? Am citit cărțile din lamaseria mea și le-am găsit lipsite de miez; iar ritualul de mai târziu, cu care ne-am împovărat noi, cei care urmăm Legea Reformată... Nici el nu prețuiește prea mult în ochiiăștia bătrâni. Până și discipolii Desăvârșitului sunt învrăjbiți. Totul e amăgire. Da, *maya*, amăgire. Dar altă dorință am eu...

Chipul zbârcit și gălbejit se apropie la câțiva centimetri de cel al custodelui, iar unghia lungă de la arătător bătui în masă.

— Cu ajutorul acestor cărți, învățații voștri au urmărit Binecuvântatele Tălpi în toate peregrinările Lor; dar sunt lucruri pe care nu le-au căutat temeinic. Nu știu nimic, nimic nu știu, dar mă duc să mă eliberez de Roata Lucrurilor, apucând pe un drum larg și deschis, zise lama și zâmbi triumfător. Ca pelerin către Locurile Sfinte, dobândesc merit. Dar asta nu e tot! Dă-mi voie să-ți spun un adevăr. Când Milostivul nostru Stăpân, pe vremea în care era încă un copil andru, a început să-și caute o soție, bărbații de la Curtea tatălui Său au spus că e necopt pentru însurătoare. Știi?

Custodele încuviință din cap, întrebându-se ce o să urmeze.

— Așa că i-au pus la încercare puterea, de trei ori, împotriva tuturor doritorilor. Iar la proba Arcului, pentru că l-a frânt pe cel pe care i l-au dat la început, Domnul nostru a cerut un arc pe care să nu-l poată îndoi nimeni. Știi?

— Stă scris. Am citit.

— Și, depășind în zbor toate celelalte însemne, săgeata s-a tot dus, până nu s-a mai văzut. Până la urmă, a căzut și, din locul în care s-a înfipt în pământ, a țâșnit un șuvoi de apă care de îndată s-a prefăcut într-un Râu, un Râu care, din milostenia Domnului nostru și prin meritul pe care l-a dobândit înainte de a se elibera, are darul de a-l spăla de orice întinare și pată de păcat pe cel ce se îmbăiază în apele lui.

— Așa stă scris, zise custodele cu tristețe.

Lama trase adânc aer în piept.

— Unde e Râul acela? Izvor al Înțelepciunii, unde a căzut săgeata?

— Din păcate, nu știu, fratele meu, răspunse custodele.

— Dacă așa ți-e voia, să uiți singurul lucru pe care nu mi l-ai spus... Nu se poate să nu știi! Sunt un moșneag, mă vezi doar! Îmi plec capul între tălpile tale și te rog să-mi spui, o, Izvor al Înțelepciunii! Știm c-a tras cu arcul! Știm că săgeata a căzut! Știm că șuvoiul a țâșnit! Atunci unde e Râul? Visul mi-a zis să-l caut. Așa c-am venit. Sunt aici! Dar unde e Râul?

— Dac-aș ști, crezi că n-aș striga în gura mare?

— Prin el te eliberezi de Roata Lucrurilor, zise lama mai departe, fără să-i dea atenție. Râul Săgeții! Mai gândește-te! Poate

un pârâiaș secat din cauza căldurii? Dar Cel Sfânt n-ar amăgi așa un bătrân...

— Nu știu. Nu știu!

Lama își apropie din nou chipul cu o mie de zbârcituri la o palmă de chipul englezului.

— Văd că nu știi. Fiindcă nu ești de Legea noastră, lucrul ăsta ți-e ascuns.

— Da, ascuns, ascuns!

— Suntem legați amândoi, fratele meu! Dar eu, zise el, ridicându-se cu o fluturare bruscă a veșmântului moale și gros, eu mă duc să mă eliberez! Vino și tu!

— Sunt legat, zise custodele. Dar încotro vrei s-o apuci?

— Mai întâi la Kashi Benares, unde altundeva? Acolo o să mă-ntâlnesc cu un adept al adevăratei credințe, într-un templu jainist¹ din acel oraș. Și el este un Căutător într-ascuns și poate c-aș învăța de la el, cine știe? Poate c-o să vrea să mă-nsoțească la Buddh Gaya. De acolo, spre nord și spre vest, spre Kapilavastu, unde o să caut Râul. Ba nu, o să-l caut peste tot pe unde o să trec, fiindcă nu se cunoaște locul unde a căzut săgeata.

— Și cum o să călătorești? E mult până la Delhi și încă și mai mult până la Benares.

— Pe jos și cu trenul. De la Pathankot, după ce am coborât din munți, am venit aici cu un *t-ren*. Merge iute. La început am fost uluit să văd stâlpii ăia înalți de pe marginea drumului cum își smucesc întruna firele, zise el, mimând felul în care se lasă în jos și se leagănă firele când trenul trece în viteză pe lângă stâlpii de telegraf. Dar, mai târziu, am început să simt că nu mai am aer, așa c-am luat-o pe jos, așa cum sunt obișnuit.

— Și ești sigur de drumul tău? Întrebă custodele.

— Pentru asta, e de-ajuns să pui o întrebare și să dai bani, iar responsabilii te-ndrumă spre locul în care vrei să mergi. Atâta lucru știam și eu din lamaseria mea, spuse lama cu mândrie.

— Și când pornești la drum? Întrebă custodele, iar amestecul de cucernicie tradițională și progres, caracteristic Indiei de astăzi, îl făcu să zâmbească.

¹ Religie indiană care propovăduiește nonviolența.

— Cât mai repede cu putință! O să trec prin locurile vieții Sale până o s-ajung la Râul Săgeții. Oricum, există o foaie pe care sunt însemnate orele trenurilor care pleacă spre sud.

— Și cum o să te descurci cu mâncarea?

De obicei, lama aveau la ei o sumă de bani consistentă, dar custodele voia să fie sigur.

— Pentru nevoile drumului, am luat cu mine strachina de cerșit a Domnului. Da. Așa cum a umblat El, umblu și eu, lăsând în urmă tihna mănăstirii mele. Când am plecat din munți, mă-nsoțea un *chela* – un discipol – care cerșea pentru mine, așa cum cere Legea, dar, poposind o vreme în Kulu, l-a lovit febra și a murit. Acum nu mai am *chela*, dar o să iau strachina pentru pomană și astfel o să le dau ocazia celor miloși să dobândească merit.

Dădu din cap vitejește. Învățații din lamaserii nu cerșesc, dar lama era un entuziast în căutările lui.

— Fie cum spui, zise custodele, zâmbind. Dă-mi voie acum să dobândesc merit. Noi doi suntem din aceeași breaslă. Uite un carnet nou, cu hârtie albă, englezească. Uite și creioane ascuțite, subțiri și groase, numai bune pentru un scrib. Acum dă-mi ochelarii!

Custodele se uită prin ei. Erau foarte zgâriați, dar dioptriile erau aproape aceleași ca ale ochelarilor săi, pe care îi strecură în mâna lui lama, spunând:

— Încearcă-i pe ăștia!

— Ca fulgul! Sunt ușori ca fulgul! zise bătrânul, întorcând capul cu încântare și încrețindu-și nasul. De-abia îi simt! Ce limpede văd!

— Sunt din *bilaur* – cristal – și n-o să se zgârie niciodată. Sper să te ajute s-ajungi la Râu, fiindcă ai tăi sunt!

— O să-i iau, și o să iau și creioanele și carnetul alb, zise lama, ca pe un semn de prietenie între preot și preot. Iar acum...

Se scotoci la brâu, desprinse cleștișorii de zale de fier și puse tocul de stilou pe masa custodelui.

— Ca amintire între noi doi: tocul meu de stilou. E un lucru tot atât de vechi, pe cât sunt eu de bătrân.

Era o piesă cu un model vechi, chinezesc, dintr-un fier cum nu se mai topește în zilele noastre. Iar sufletul de colecționar din pieptul custodelui se fixase asupra lui chiar de la început. Lama nu vru să-și retragă darul cu niciun chip.

— La întoarcere, după ce o să găsesc Râul, o să-ți aduc o imagine pictată cu Padma Samthor¹, așa cum obișnuiam să lucrez pe mătase, pe vremea când eram în lamaserie. Da, și una cu Roata Vieții, chicoti el, căci suntem din aceeași breaslă.

Custodele l-ar mai fi reținut. Puțini erau cei care mai dețineau secretul picturilor budiste convenționale, făcute cu pensula și cu stiloul, care erau, cu alte cuvinte, pe jumătate scrise și pe jumătate desenate. Dar lama ieși cu pași mari, cu fruntea sus, și, după ce se opri o clipă în fața mării statui a lui Bodhisattva în meditație, trecu iute prin turnichet.

Kim îl urmă ca o umbră. Ceea ce auzise îl încântase foarte tare. Nu-i mai fusese dat să vadă un asemenea om și avea de gând să-l cerceteze în continuare, așa cum ar fi cercetat o clădire nouă sau un festival ciudat din orașul Lahore. Lama era comoara lui, găsită de el, la care nu voia să renunțe. Mama lui Kim fusese și ea irlandeză.

Moșneagul se opri lângă Zam-Zammah și își roti privirea până îl zări pe Kim. Elanul pentru pelerinaj îl părăsise o clipă și se simțea bătrân, oropsit și foarte pustiit.

— Nu sta sub tunul ăla! zise sergentul, dându-și importanță.

— Hei! Bufnițo! răspunse Kim în locul lui lama. Stai sub tun dacă-ți face plăcere. Când ai furat papucii lăptăresei, Dunnoo?

Era o acuzație fără niciun temei, azvârlită pe nepusă masă, dar îi închise gura lui Dunnoo, care știa că, la nevoie, strigătul cristalin al lui Kim ar putea să mobilizeze legiuni întregi de băieți răi din bazar.

— Și pe cine ai proslăvit înăuntru? întrebă Kim afabil, ghemuindu-se lângă lama, la umbră.

— N-am proslăvit pe nimeni, copile! M-am plecat dinaintea Desăvârșitei Legi.

¹ Nașterea lui Buddha, pictată pe mătase.

Kim primi acest nou zeu fără emoție. Știa deja câteva zeci.

— Și cu ce te ocupi?

— Cerșesc. Tocmai mi-am amintit c-a trecut mult timp de când n-am mai mâncat sau băut. Cum se obișnuiește să se ceară milostenie în orașul ăsta? În tăcere, ca în Tibet, sau cu voce tare?

— „Cei care cerșesc în tăcere mor de foame tot în tăcere“, zise Kim, citând un proverb local.

Lama încercă să se ridice în picioare, dar se prăbuși la loc, suspinând după discipolul său, mort în îndepărtata vale Kulu. Kim se uita la el pieziș, cu atenție și curiozitate.

— Dă-mi strachina! Îi știi pe oamenii din orașul ăsta – pe toți care sunt darnici. Dă-o și o să ți-o aduc înapoi plină!

Bătrânul îi dădu strachina cu simplitatea unui copil.

— Tu odihnește-te! *Eu* îi știi bine pe oameni.

Și o luă la fugă spre prăvălia unei *kunjri*, o vânzătoare de legume dintr-o castă inferioară, care se afla peste drum de linia de tramvai de la marginea orașului, la capătul Bazarului Motee. Femeia îl știa de mult pe Kim.

— Oho, te-ai făcut yoghin, de vii cu strachina de pomană? strigă ea.

— Nu, zise Kim cu mândrie. A sosit un preot nou în oraș, un om cum n-am mai văzut.

— Preot bătrân, tigru tânăr, zise femeia cu supărare. M-am săturat de preoți noi! Se așază pe mărfurile noastre ca muștele. Oare tatăl fiului meu e un izvor de milostenie, ca să le dea de pomană tuturor celor care cer?

— Nu, spuse Kim. Bărbatul tău este mai degrabă *yagi* – arțăgos, decât yoghin – om sfânt. Dar preotul ăsta e nou. Sahibul din Casa Minunilor i-a vorbit ca unui frate. O, măicuță, umple-mi strachina asta! M-așteaptă preotul.

— Numai strachină nu e aia! E un coș cât un burdihan de vacă! Ceri la fel cât cere și sfântul taur al lui Shiva¹. A luat deja,

¹ Datorită lui Nandi, taurul care îl însoțește pe zeul Shiva, taurii sunt considerați animale sacre în hinduism.

azi-dimineată, tot ce era mai bun dintr-un coș cu ceapă. Și eu, acum, trebuie să-ți umplu strachina. Uite că se-ntoarce!

Uriășul taur brahman al cartierului, de culoarea șoarecelui, își făcea loc, împungând cu coarnele prin mulțimea pestriță, rume-gând o banană furată. Se îndreptă direct spre prăvălie, știindu-și bine drepturile de animal sacru, își lăsă capul în jos și pufăi din greu de-a lungul șirului de coșuri înainte să facă alegerea. Când ai clipi din ochi, călcâiul micuț al lui Kim îl izbi drept în botul albastru și umed. Taurul sforăi, plin de indignare, și se îndepărtă, traversând șinele de tramvai. Cocolașa îi tremura de furie.

— Vezi? Am salvat de trei ori mai multă marfă decât o să te coste strachina. Acum, măicuță, pune nițel orez, și deasupra niște pește uscat și... niște curry de legume!

Se auzi un mormăit din fundul prăvăliei, unde stătea întins un bărbat.

— A alungat taurul, spuse femeia cu glas scăzut. E bine să dai de pomană sărmanilor.

Luă strachina și o înapoie plină cu orez fierbinte.

— Dar yoghinul meu nu e vacă, zise Kim cu gravitate, făcând o adâncitură cu degetele în vârful moviliței. I-ar prinde bine nițel curry și o gogoasă, ca să nu mai zic de niște dulceață.

— Ai făcut acolo o gaură cât capul tău de mare! zise femeia, arțăgoasă.

Cu toate acestea, umplu gaura cu niște curry de legume aburind, trânti o gogoasă deasupra, puse peste gogoasă o lingură de unt și îndesă la margine niște dulceață acră din fructe de tamarin. Kim se uită cu drag la încărcătură.

— E bine. Taurul n-o să mai vină la casa asta cât timp sunt eu în bazar. E un cerșetor obraznic.

— Și tu nu ești la fel? răsă femeia. Dar nu vorbi taurii de rău. Nu mi-ai spus că într-o bună zi o să vină un Taur Roșu de pe câmp, să te ajute? Acum să te ții de cuvânt și să-i ceri omului sfânt să mă binecuvânteze! Poate știe vreun leac pentru ochii roșii ai fetei mele. Întreabă-l și asta, o, Micule Prieten al Întregii Lumi!

Dar Kim plecase țopăind înainte de sfârșitul propoziției, ferindu-se de căinii vagabonzi și de cunoștințele înfometate.

— Așa cerșim noi, cei care știm cum se face, îi zise el cu mândrie lui lama, care căscă ochii când văzu cu ce e umplută strachina. Acum mănâncă, iar eu o să mănânc cu tine! Hei, *bhisti!* strigă el către sacagiul care stropea crotonul de lângă muzeu. Dă aceea niște apă! Nouă, bărbaților, ne e sete.

— Nouă, bărbaților! zise *bhisti* râzând. Ajunge un burduf de apă pentru așa o pereche? Beți, atunci, în numele Milostivului!

Dădu drumul unui firicel subțire de apă în mâinile lui Kim, care bău după obiceiul locului. Dar lama își scoase o ceașcă din straietele sale încăpătoare și bău după etichetă.

— *Pardesi* – un străin, fu explicația lui Kim când bătrânul rosti într-o limbă neștiută ceea ce părea o binecuvântare.

Se ospătară împreună foarte mulțumiți, curățând strachina de cerșit. Apoi lama scoase niște tutun dintr-un tărșug nemaipomenit, își trecu degetele peste mătânie o vreme și se cufundă astfel în somnul ușor al vârstei, pe când umbra lui Zam-Zammah devenea tot mai lungă.

Kim se îndreptă agale spre cea mai apropiată vânzătoare de tutun, o tânără mahomedană foarte sprintară, și cerși un trabuc puturos de felul celor pe care le cumpărau studenții de la Universitatea Punjab, copiind tabieturile englezești. Apoi se puse pe fumat și pe gândit, cu genunchii la bărbie, sub burta tunului, iar rezultatul gândurilor lui fu o plecare bruscă și pe furiș spre depozitul de cherestea al lui Nila Ram.

Lama nu se trezi decât când începu viața de seară a orașului, când se aprindeau felinarele și se întorceau acasă funcționarii în robe albe și slujbașii din birourile Guvernului. Se uită mirat și buimac în toate direcțiile, dar nu-l băgă nimeni în seamă, în afara de un ștregar hindus cu turban jegos și cu haine bej. Lama își lăsă deodată capul pe genunchi și începu să se văicărească.

— Ce-ai pățit? întrebă băiatul, oprindu-se în fața lui. Ai fost jefuit?

— Noul meu *chela* m-a părăsit și nu știu unde e.

— Și ce fel de om e discipolul tău?

— E un băiat care a venit la mine în locul celui care a murit, datorită meritului pe care l-am dobândit când m-am plecat în fața Legii, acolo, înăuntru, zise el, arătând spre muzeu. Mi-a

ieșit în cale ca să-mi arate drumul, fiindcă mă rătăcisem. M-a condus în Casa Minunilor și m-a îmboldit cu vorbele lui să discut cu Păstrătorul Icoanelor, m-a înveselit și m-a întărit. Și când eram leșinat de foame, a cerșit pentru mine, așa cum ar face orice *chela* pentru învățătorul său. Brusc mi-a fost trimis și brusc mi-a fost luat! Aveam de gând să-l învăț Legea, în drum spre Benares.

Kim rămase uimit când auzi asta, căci trăsesse cu urechea la conversația din muzeu și știa că bătrânul spune adevărul, un lucru pe care numai arareori un indigen aflat pe drum îl împărtășește unui străin.

— Dar acum văd că mi-a fost trimis special ca să-mi dau seama c-o să găsesc un anumit Râu pe care-l caut.

— Râul Săgeții? întrebă Kim, cu un zâmbet de superioritate.

— Și tu mi-ai fost trimis? strigă lama. N-am vorbit cu nimeni despre căutarea mea, în afară de Preotul Icoanelor! Cine ești?

— *Chela* al tău, zise Kim cu simplitate, lăsându-se pe vine. N-am mai văzut pe nimeni ca tine în toată viața mea. O să merg cu tine la Benares! În plus, cred că un om așa de bătrân ca tine, care spune adevărul oricui îi iese în cale pe înserat, are mare nevoie de un discipol.

— Dar Râul – Râul Săgeții?

— A, asta am auzit-o când vorbeai cu englezul. Mă sprijineam de ușă.

Lama oftă.

— Credeam că mi-ai fost trimis drept călăuză. Se mai întâmplă lucruri de felul ăsta. Dar nu sunt vrednic. Atunci nu cunoști Râul?

— Nu, râse Kim stânjenit. Merg să caut un... taur, un Taur Roșu pe un câmp înverzit, care o să mă ajute.

Ca toți copiii, dacă o cunoștință avea un plan, Kim era și el pregătit cu un plan al lui. Și, ca toți copiii, chiar se gândise vreo douăzeci de minute în șir la profeția tatălui său.

— Să te ajute să faci ce? întrebă lama.

— Habar n-am, dar așa mi-a zis tata. Te-am auzit vorbind în Casa Minunilor de toate locurile alea noi și ciudate din munți

și, dacă cineva așa de bătrân și de mărunțel, așa de obișnuit să spună adevărul poate să pornească la drum pentru un amărât de râu, mi s-a părut că și eu ar trebui să pornesc în călătorie. Dacă ne e scris să găsim lucrurile astea, o să le găsim: tu, Râul tău, iar eu, Taurul meu și coloanele uriașe și încă niște lucruri pe care le-am uitat.

— Eu de o Roată vreau să mă eliberez, nu de coloane, zise lama.

— Tot aia! Poate c-o s-ajung rege, zise Kim cu seninătate, pregătit pentru orice.

— Pe drum, o să te-nvăț alte dorințe, mai bune! răspunse lama, cu glasul autorității. Să pornim spre Benares!

— Nu pe timpul nopții! Sunt tâlhari dincolo de porțile orașului. Așteaptă să se facă zi!

— Dar n-avem unde să dormim!

Bătrânul era obișnuit cu regulile mănăstirii lui și, cu toate că dormea pe pământ, după cum cere Legea, prefera să fie păstrată totuși o anumită decență.

— O să fim bine găzduiți la Kashmir Serai, zise Kim, râzând de dilema lui lama. Am un prieten acolo. Hai!

Bazarurile încinse și aglomerate străluceau de lumină pe când ei își făceau loc prin gloata în care se amestecau toate rasele din nordul Indiei. Lama trecea prin mulțime ca un somnambul. Era prima dată când se afla într-un mare oraș industrial, iar vagonul de tramvai, cu frânele lui care scârțâiau întruna, îl înspăimântase. Când împins, când tras, ajunsese la intrarea în Kashmir Serai: uriașa piață descoperită aflată vizavi de gară, împrejmuită cu arcade, unde trăgeau caravanele de cămile și cai pe drumul de întoarcere dinspre Asia Centrală. Aici se găseau tot felul de oameni din nord, îngrijind căluți priponiți și cămile ingenuncheate; încercând și descercând baloturi și pachete; scoțând apă pentru masa de seară din fântânile ai căror scripeți scârțâiau; punând mormane de fân în fața armăsarilor cu ochi sălbatici, care nechezau subțire; gonind câinii nărași care se aciuseră pe lângă caravană; plătindu-le simbria conducătorilor de cămile; tocmind noi grăjdari; ocărând, strigând, certându-se și flecărind în piața înțesată de lume. Arcadele, la care ajungeai

după ce urcai trei sau patru trepte de piatră, erau un adevărat adăpost din calea acelei mări agitate. Cele mai multe dintre ele erau închiriate negustorilor, așa cum se închiriau arcadele unui viaduct. Spațiul dintre pilaștri era împărțit în încăperi cu pereți de cărămidă sau de scânduri și păzite de uși din lemn masiv și de lacăte greoaie, făcute de indigeni. Ușile încuiate arătau că proprietarul este plecat, iar câteva mângălituri grosolane – unele foarte grosolane –, făcute cu cretă sau cu vopsea, spuneau unde s-a dus. De pildă: „Lutuf Ullah a plecat în Kurdistan.“ Dedesubt, în versuri neșlefuite: „O, Allah, care îngădui ca păduchii să trăiască în hainele oamenilor din Kabul, de ce l-ai lăsat pe păduchele ăsta de Lutuf să trăiască așa de mult?“

Ferindu-l pe lama de oamenii agitați și de animalele la fel de agitate, Kim se strecură de-a lungul arcadelor, îndreptându-se spre locul din capăt, cel mai apropiat de gară, unde locuia Mahbub Ali, negustorul de cai, de când se întorsese din acel ținut misterios de dincolo de trecătorile nordului.

Kim avusese mult de-a face cu Mahbub în scurta sa viață, mai ales între al zecelea și al treisprezecelea an al său, iar afganul voinic și mătăhălos, cu barba vopsită cu lămâie într-un roșu-aprins (pentru că era cam în vârstă și nu voia să i se vadă firele de păr alb), știa cât de util îi poate fi Kim când era vorba să transmită informații. Câteodată îi cerea lui Kim să stea cu ochii pe un om care n-avea nimic de-a face cu negoțul de cai, să-l urmărească o zi întregă și să-i spună apoi cu cine vorbise respectivul. Seara, Kim își depăna povestea, iar Mahbub asculta fără să scoată vreun cuvânt sau să facă vreun gest. Era ceva necurat la mijloc, Kim știa asta; dar mai știa că e în interesul lui să nu spună absolut nimic nimănui în afară de Mahbub, care îl răsplătea cu mese copioase, calde, aduse de la ospătăria din fața seraiului, și care, odată, îi dăduse chiar opt *anna*¹, bani gheață.

— E acasă, zise Kim, lovind o cămilă obraznică peste nas. Hei, Mahbub Ali! strigă el, oprindu-se lângă o arcadă întunecoasă și strecurându-se prin spatele cămillei buimăcite.

Negustorul de cai își desfăcuse brăul de Bokhara lat, brodat, și se tolănise pe o pereche de desagi de mătase, trăgând leneș

dintr-o narghilea de argint uriașă. La auzul strigătului, abia dacă întoarse capul. Și, văzând doar silueta înaltă și tăcută a bătrânului, se zgudui de răs.

— Allah! Un lama! Un Lama Roșu! E mult de mers din Lahore până la Trecători. Ce cauți aici?

Lama întinse strachina pentru pomană cu un gest mecanic.

— Blestemul lui Dumnezeu să cadă peste toți necredincioșii! zise Mahbub. Nu dau de pomană unui amărât de tibetan. Dar du-te și cere de la baltii¹ mei, colo, în spatele cămillelor! Poate că pentru ei or fi bune de ceva binecuvântările tale. Hei, grăjdarilor, iată un compatriot de-al vostru! Vedeți dacă-i e foame!

Un balti ras în cap, care adusese caii și care era considerat un fel de budist decăzut, se ridică de unde stătea ghemuit și, gudurându-se pe lângă preot, dregându-și glasul, îl pofți stăruitor pe Sfânt să ia loc lângă focul grăjdarilor.

— Du-te! zise Kim, împingându-l ușor, iar lama se îndepărta cu pași mari, lăsându-l pe Kim la marginea arcadei.

— Du-te! zise Mahbub Ali, văzându-și mai departe de narghilea. Fugi de-aici, micuțele hindus! Blestemul lui Dumnezeu peste toți necredincioșii! Cerșește de la cei din suita mea care-s de-o credință cu tine!

— *Maharaj*, se văicări Kim, folosind formula hindusă de adresare și amuzându-se copios de situația creată, tatăl mi-e mort, mama mi-e moartă, stomacul mi-e gol...

— Cerșește de la oamenii mei care au grijă de cai! Sigur sunt și hinduși în suita mea.

— Vai, Mahbub Ali, dar sunt *eu* hindus? întrebă Kim în engleză.

Negustorul nu trădă vreun semn de uimire, dar se uită pe sub sprâncenele zburlite.

— Micule Prieten al Întregii Lumi, ce-nseamnă asta? zise el.

— Nimic. Acum sunt discipolul aceluia Om Sfânt și facem un pelerinaj împreună – la Benares, așa zice el. E cam ținut, iar eu m-am plictisit de Lahore. Vreau aer curat și apă proaspătă.

¹ Unitate monetară folosită în India; o rupie are șaisprezece *anna*.

¹ Musulmani din Baltistan.

— Dar în slujba cui ești? De ce ai venit la mine? întrebă Mahbub, cu neîncredere în glas.

— La cine altcineva puteam să vin? N-am nicio rupie. Nu e bine să umbli fără bani. O să le vinzi mulți cai ofițerilor. Căiiăștia noi sunt foarte buni. I-am văzut. Dă-mi o rupie, Mahbub Ali, și după ce o să mă-mbogățesc o să-ți achit datoria și o să te răsplătesc!

— Hm! zise Mahbub Ali, gândindu-se iute. Până acum nu m-ai mințit. Cheamă-l pe lama și ascunde-te înapoi în întuneric!

— Oh, poveștile noastre o să se potrivească, spuse Kim, râzând.

— Ne ducem la Benares, zise lama, de îndată ce înțelese unde bat întrebările lui Mahbub Ali. Eu și cu băiatul. Caut un anumit Râu.

— Așa o fi, dar băiatul?

— E discipolul meu. Cred c-a fost trimis ca să mă-ndrume spre Râu. Ședeam sub un tun, când, deodată, a venit la mine. Acestea sunt lucrurile ce s-au abătut asupra fericitului căruia i s-a îngăduit să fie călăuzit. Dar, acum îmi amintesc, a zis că e din lumea asta – un hindus.

— Și numele lui?

— Nu l-am întrebat. Nu e discipolul meu?

— Țara lui, rasa lui, satul lui? Musulman, hindus sikh, jainist, dintr-o castă inferioară sau superioară?

— De ce să-ntreb? Pentru Calea de Mijloc nu există nici superior, nici inferior. Dacă e *chela* al meu, mi-l ia cineva? Vrea, poate cineva așa ceva? Căci, ia aminte, fără el n-o să-mi găsesc Râul! spuse lama, dând din cap cu gravitate.

— N-o să-ți-l ia nimeni! Du-te și ia loc între baltii mei! spuse Mahbub Ali, iar lama se îndepărtă agale, liniștit de promisiune.

— Nu-i așa că e cam țicnit? întrebă Kim, ieșind din nou la lumină. De ce te-aș minți, hagiule?

Mahbub pufăi din narghilea în tăcere. Apoi începu, aproape în șoaptă:

— Umballa e în drum spre Benares, dacă într-adevăr acolo vă duceți.

— Țț! Țț! Îți spun, nu știe să mintă cum știm noi doi.

— Și dacă o să duci un mesaj pentru mine până la Umballa, o să-ți dau bani. E despre un cal, un armăsar alb pe care i l-am vândut unui ofițer când m-am întors ultima oară din trecători. Dar atunci – vino mai aproape și întinde mâinile ca și cum ai cerși – pedigriul armăsarului alb nu era pe deplin stabilit și ofițerul ăla, care acum e la Umballa, mi-a cerut să-l clarific. (Aici, Mahbub descrie calul și înfățișarea ofițerului.) Așa că mesajul către ofițer va fi: „Pedigriul armăsarului alb e pe deplin stabilit.“ După asta o să știe că vii din partea mea. Pe urmă o să te-ntrebe: „Ce dovadă ai?“ Iar tu o să răspunzi: „Mahbub Ali mi-a dat dovada.“

— Atâta bătaie de cap pentru un armăsar alb, zise Kim chicotind, cu scânteii în priviri.

— Pedigriul o să-ți-l dau acum, așa cum știi eu, și pe deasupra și niște vorbe de ocară.

Prin spatetele lui Kim trecu o umbră, urmată de o cămilă care rumega. Mahbub Ali ridică glasul.

— Allah! Ești singurul cerșetor din oraș? Mama-ți-e moartă. Tatăl-ți-e mort. La fel ziceți cu toții. Ia să vedem...

Se întoarse ca și cum ar fi bâjbăit după ceva pe podea și îi azvărli băiatului o lipie musulmană, flască și unsuroasă.

— Du-te și culcă-te printre grăjdarii mei în noaptea asta, și tu, și lama! Măine s-ar putea să-ți dau de lucru.

Kim se retrase tiptil, cu dinții înfipți în pâine și, așa cum se așteptase, găsi un mic cocoloș de hârtie învelit în mușama, cu trei rupii de argint – un gest de mare generozitate. Zâmbi și vârî atât hârtia, cât și banii în săculețul său de piele. Lama, ospătat din belșug de către baltii lui Mahbub, adormise într-un ungher, în unul dintre grajduri. Kim se întinse lângă el și răsă. Știa că îi făcuse un serviciu lui Mahbub Ali și nici măcar o clipă nu crezuse povestea cu pedigriul armăsarului.

Cu toate acestea, Kim nu bănuia că Mahbub Ali, cunoscut ca unul dintre cei mai buni geambași din Punjab, un neguțător înstărit și întreprinzător, ale cărui caravane pătrundeau tot mai adânc în ținuturi îndepărtate, era înregistrat într-una dintre condicile ținute sub cheie de către Departamentul de Cercetări

Topografice din India cu numele de cod C25 1B. De două sau de trei ori pe an, C25 trimitea câte o povestioară spusă cu îndrăzneală, foarte interesantă și în general – declarațiile lui R17 și M4 o confirmau – destul de adevărată. Era vorba despre ținuturile izolate din munți, despre exploratori de altă naționalitate decât britanică și despre comerțul cu armament – pe scurt, era o mică parte din marea masă de „informații primite“, pe baza cărora acționa Guvernul Indiei. Dar, de curând, cinci regi confederați, care nu aveau nicio treabă să se alieze într-o confederație, fuseseră înștiințați de către o Putere Nordică binevoitoare că există o scurgere de informații din teritoriile lor înspre India Britanică. Așa că prim-miniștrii acelor regi se supăraseră tare de tot și luaseră măsuri în stil oriental. Îl bănuiau, printre mulți alții, pe geambașul bătaș, cu barbă roșie, ale cărui caravane își croiau drum prin fortărețele lor, îngropate în zăpadă până la brâu. Ultima dată, caravana lui fusese prinsă într-o ambuscadă și se trăsese asupra ei de două ori la coborâre; oamenii lui Mahbub dăduseră raportul despre trei bandiți dubioși, care poate fuseseră sau nu fuseseră angajați pentru asta. Prin urmare, Mahbub evitase să facă popas în insalubrul oraș Peshawur și mersese întins până la Lahore, unde, cunoscându-și compatrioții, se aștepta ca lucrurile să ia o întorsătură urâtă.

Mahbub Ali avea asupra lui un obiect pe care nu voia să-l păstreze nici măcar o oră mai mult decât era necesar: un cocoloș de hârtie împăturit bine de tot în mușama – o declarație impersonală, fără adresant, având într-un colț cinci înțepături cât un vârf de ac, care îi trăda în modul cel mai scandalos cu putință pe cei cinci regi confederați, Puterea Nordică binevoitoare, un bancher hindus din Peshawur, o firmă producătoare de armament din Belgia și un important conducător mahomedan din sud, care se bucura de o oarecare independență. Cel din urmă figura în raportul lui R17, dar Mahbub îl luase asupra lui dincolo de Trecătoarea Dora și se angajase să-l predea în locul lui R17, pentru că, din cauza unor împrejurări asupra cărora nu avea nicio putere, R17 nu putea să-și părăsească punctul de observație. Dinamita era o bagatelă inofensivă pe lângă raportul lui C25. Chiar și un oriental, care nu pune mare preț pe scurgerea timpului, putea să-și

dea seama că raportul trebuie să ajungă cât mai repede în mâinile potrivite. Mahbub nu voia cu niciun chip să aibă o moarte violentă, mai ales că de el depindea rezolvarea a două sau trei conflicte dintre neamurile de peste graniță și, de îndată ce conturile aveau să se regleze, voia să se așeze la casa lui și să devină un cetățean mai mult sau mai puțin respectabil. De două zile, de când venise, nu trecuse nici măcar o dată de pragul caravanse-raiului, dar trimisese, fără să se ascundă, telegrame la Bombay, unde avea un cont în care își ținea o parte din bani, la Delhi, unde un asociat din clanul lui îi vindea cai agentului din statul Rajputana, și la Umballa, de unde un englez cerea nerăbdător pedigriul unui armăsar alb. Scribul care întocmea scrisori în piață și știa engleză îi compusese telegrame ireproșabile, cum ar fi: „Creighton, Laurel Bank, Umballa. Calul este arăbesc, după cum s-a spus deja. Cu tristețe, pedigri întârziat pe care îl traduc.“ Și ulterior, către aceeași adresă: „Cu foarte mare tristețe întârziere. Voi trimite pedigri.“ Asociatului său din Delhi îi telegrafiasse: „Lutuf Ullah. Expediat două mii rupii creditul tău banca lui Luchman Narain.“ Toate acestea țineau de negoț, dar, chiar și așa, fiecare telegramă era discutată și rediscutată de către terți care se considerau vizați și care o interceptau înainte să ajungă la gară baltiul prostănac care ducea scrisorile și care lăsa tot felul de oameni să le citească pe drum.

Chiar în clipa în care Mahbub, ca să folosim chiar limbajul lui pitoresc, înnămolise fântânile cercetării cu bățul prudenței, Kim își făcuse apariția, ca trimis din cer. Și, fiind tot atât de prompt pe cât era de lipsit de scrupule, Mahbub Ali, obișnuit să își asume tot felul de riscuri, îl convinsese pe loc să îi facă un serviciu.

Un lama rătăcitor și un băiat servitor dintr-o castă inferioară ar putea să bată la ochi în timp ce cutreieră India, târâmul peleurinilor; dar nimeni nu i-ar bănuși de ceva și, mai mult decât atât, nimeni nu i-ar jefui.

Ceru să i se aprindă din nou narghileaua și cântări situația. Dacă se ajungea la ce e mai rău, iar băiatului i se întâmpla ceva, hârtia nu avea să incrimineze pe nimeni. Iar el avea să meargă la

Umballa fără probleme și – cu riscul de a trezi noi suspiciuni – să își repete povestea prin viu grai, în fața celor interesați.

Dar raportul lui R17 era miezul întregii afaceri și era musai să ajungă unde trebuie. Totuși, mare e Dumnezeu, iar Mahbub Ali simțea că deocamdată făcuse tot ce-i stătea în putință. Kim era singurul individ care nu-l mințise niciodată. Această calitate a lui Kim ar fi fost un mare cusur în ochii lui Mahbub, dacă negustorul n-ar fi știut bine că, față de alții, în propriul interes sau pentru afacerile lui Mahbub, Kim putea să mintă cu nerușinare, ca orice oriental.

Mahbub Ali traversă caravanseraul în pas legănat până la Poarta Harpiilor care își sulimeneau ochii și îi prindeau pe străini în mrejele lor, și merse să-i facă o vizită singurei fete despre care avea motive să creadă că ar fi în cârdășie cu un cărturar imberb din Kashmir, care îi întinsese o cursă credulului său balti în afacerea cu telegramele. Fu o mișcare cât se poate de prostească; se apucară să bea un rachiu parfumat, încalcând Legea Profetului, iar Mahbub, beat criță, își dădu drumul la gură și o urmări pe Floarea Încântării cu pași împleticiți, până căzu lat printre perne. Apoi, Floarea Încântării, ajutată de un cărturar imberb din Kashmir, îl percheziționă din cap până în picioare, cu cea mai mare atenție.

Cam tot atunci, Kim auzi pași ușori în camera pustie a lui Mahbub. Negustorul de cai își lăsase ușa descuiată, lucru care nu-i stătea în fire, iar oamenii lui erau ocupați să își sărbătorească întoarcerea în India, înfruptându-se dintr-o oaie pe care le-o dăruise Mahbub. Un domnișor ferchezuit din Delhi, înarmat cu o legătură de chei pe care Floarea o desfăcuse de la brâul celui căzut în nesimțire, cotrobăi prin fiecare cutie, balot, saltea și desagă din odaia lui Mahbub, chiar mai amănunțit decât îl percheziționaseră Floarea și cărturarul pe proprietar.

— Cred, zise Floarea în batjocură, o oră mai târziu, sprijinindu-și cotul de trupul care sforăia, că e doar un porc de geambaș afgan, care nu se gândește decât la femei și la cai. În plus, se poate s-o fi trimis deja – dacă o fi existat de la bun început.

— Nu, într-o chestiune care-i privește pe cei cinci regi, ar trebui s-o țină chiar lângă inima lui neagră, zise cărturarul. N-ai găsit nimic acolo?

— Omul din Delhi râse și își reaseză turbanul când intră.

— L-am căutat până și-n talpa papucilor, așa cum Floarea i-a umblat prin haine. Nu e omul nostru. Eu nu prea las lucrurile necercetate.

— N-au spus că el e omul pe care-l căutăm, zise cărturarul gânditor. Au spus: „Vedeți dacă nu cumva e omul nostru, pentru că cineva ne-ncurcă socotelile.“

— Ținutul ăla din nord e plin de negustori de cai, așa cum o haină veche e plină de păduchi. Mai sunt Sikander Khan, Nur Ali Beg și Farrukh Shah, toți capi de *kafila* – de caravană, care fac negoț prin părțile alea, spuse Floarea.

— Încă n-au sosit, zise cărturarul. Trebuie să-i prinzi în mreje mai târziu.

— Pfu! făcu Floarea cu multă scârbă, împingând capul lui Mahbub din poala ei. Îmi merit banii cu prisosință. Farrukh Shah e un urs, Ali Beg, un bătaș, iar bătrânul Sikander Khan – bleah! Pleacă! Acum o să mă duc la culcare. Porcul ăsta n-o să se clintească de-aici până-n zori.

Când se trezi Mahbub, Floarea îi vorbi dojenitor despre păcatul beției. Asiaticii nici nu clipeșc când dejoacă planurile unui dușman, dar, pe când își dregea glasul, își strângea brâul și înainta împleticindu-se sub cerul înstelat al zorilor, Mahbub Ali fu cât pe ce să se dea de gol.

— Ce șiretlic naiv! își zise el. De parcă nu l-ar folosi toate fetele din Peshawur! Dar măcar a făcut-o cu dragălașenie. Cine știe câți or mai fi ca ea pe Drum, cu poruncă să mă pună la încercare, poate chiar cu pumnalul! Așa că rămâne ca băiatul să pornească spre Umballa cu trenul, fiindcă mesajul e urgent. Eu o să rămân aici, s-o urmăresc pe Floare și să beau vin, așa cum îi șade bine unui geambaș.

Se opri la două uși mai încolo de camera lui. Oamenii lui dormeau buștean. Nu era nici urmă de Kim sau de lama.

— În picioare! porunci, înghiontind câțiva bărbați care dormeau. Unde s-au dus cei care stăteau înținși aici seara trecută, lama și băiatul? Lipsește ceva?

— Nu, bombăni omul, bătrânul ăla nebun s-a sculat la al doilea cântat de cocoș și a zis că pleacă la Benares, iar cel tânăr l-a luat de-aici.

— Blestemul lui Allah să cadă peste toți necredincioșii! zise Mahbub cu foc și se urcă în îngrăditura lui, bodogănind în barbă.

Dar Kim fusese cel care îl trezise pe lama – Kim, care trăsesese cu ochiul prin crăpătura ușii, Kim, care îl văzuse pe omul din Delhi scotocind prin cutii. Un hoț oarecare nu ar fi întors pe toate părțile scrisori, facturi și șei; un spărgător oarecare nu ar fi tăiat pieziș tălpile papucilor lui Mahbub și nu ar fi slăbit cusăturile desagilor cu atâta îndemânare. La început, lui Kim îi trecuse prin minte să dea alarma cu strigătul prelung „*Choor! Choor!*“ – „Hoțul! Hoțul!“, care ar fi pus pe jar caravanseraiul noaptea; dar se uitase cu mai multă băgare de seamă și, cu mâna pe amuletă, își făcuse socoteala astfel:

— Trebuie să fie vorba de povestea aia cu pedigreeul calului scornit, zise el, de mesajul ăla pe care trebuie să-l duc la Umballa. Mai bine ne luăm tălpășița. Cine scormonește prin saci cu pumnalul, de îndată ar putea să scormonească și prin burți cu el. În spatele tărășeniei ăsteia stă cu siguranță o femeie. Hai! Hai! îi șoptise bătrânului, care dormea iepurește. Vino! A venit vremea... Vremea să plecăm la Benares.

Lama se ridicase docil și ieșiseră din caravanserai ca umbrele.